

L'HORT ESCOLAR

DOSSIER PEDAGÒGIC: L'ENTORN. QUÈ ÉS UN HORT.

Cicles educatius

Cicle infantil (P3)

Temàtiques ambientals

Objectius de desenvolupament sostenible (ODS)

ASPECTES BÀSICS

Objecte	• Observar i comparar diferents tipus de vegetació de diferents entorns (pati, hort, bosc, riu, parc, etc.) • Aprendre a diferenciar les plantes comestibles de les que no. I quina part ens mengem. • Observar la diversitat d'animals que trobem a l'hort.
Conceptes	• Diversitat de vegetació • Plantes comestibles • Animals de l'hort
Activitats	• Descobrim l'entorn • Detectius de l'hort • Buscant animalons •
Hort	• Recol·lecció

VINCLE AMB L'HORT

Responsabilitat	Responsables de treure males herbes i observació animals.
Col·laboracions	Si veuen animals han d'avisar als de 2n que son els responsables de plagues.
Estat de l'hort	Les activitats es poden anar repetint tantes vegades com es vulgui per anar-nos fixant amb els canvis i l'evolució que fan les plantes del nostre hort i les altres plantes de l'entorn. Excepte l'activitat 2 que es realitzarà a l'època de collita.

I AIXÒ DE QUÈ VA?

Si sortim fora de l'aula, veurem que hi ha plantes ben diferents i que no trobem el mateix tipus de vegetació a tot arreu.

En general trobarem **plantes herbàcies (herbes)** que tenen la tija prima i flexible (es pot doblegar). Són de mida petita i que viuen generalment menys d'un any. Tenen formes molt variades.

Altres plantes que són més grans que les herbes, els **arbustos** que tenen la tija dura i sembla que totes les branques parteixin del mateix punt de terra. La ginesta, el romaní i l'avellaner són exemples d'arbustos.

Després trobem els **arbres**, que es caracteritzen per fet de tenir una tija, el tronc, dura i gruixuda. Poden arribar a fer uns quants metres d'alçada. A la part superior es divideix en branques, que porten fulles. El pi, l'alzina i el roure són alguns dels arbres dels nostres boscos.

A diferència de les herbes, els arbres i els arbustos poden viure molts anys.

Segons a quina època de l'any que ho anem a mirar podem observar que algunes plantes tenen flors, altres que no i altres que ja tenen els seus fruits.

L'HORT ESCOLAR

DOSSIER PEDAGÒGIC: L'ENTORN. QUÈ ÉS UN HORT?

El **pati** de cada escola és diferent, però normalment hi podem trobar arbres ben alts i densos per poder proporcionar-nos ombra els dies de més calor, altres zones amb plantes aromàtiques o jardineres amb plantes de temporada.

Si al costat tenim un **parc**, veurem que hi alguns arbres, alguns arbustos i generalment plantes ornamentals de temporada amb flors ben llampants. Potser també hi podem trobar alguna bassa amb plantes que viuen dins l'aigua o acostumades a que la terra estigui ben mullada.

La comarca de l'Alt Empordà té una gran riquesa florística que és determinada per la seva geografia.

Depèn d'on tenim l'escola, potser tenim ben a prop un **bosc**. Aquests poden ser ben diversos. Poden ser boscos amb molts arbres i pocs arbustos, altres boscos molt densos amb gran quantitat d'arbustos i herbes, etc.

També pot ser que trobem grans extensions de **camp**s, cultivats o no segons l'època de l'any que ens trobem.

Pot ser que a prop hi tinguem un **riu o aiguamolls**, allà hi trobarem arbres, arbustos i plantes adaptats a terres amb gran quantitat d'aigua

Ara que ja hem explorat el nostre entorn, és hora d'anar a veure que trobem a l'hort.

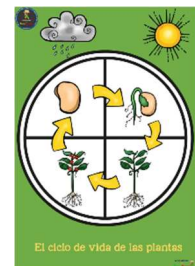
Sabem que és un hort? Que hi plantem? Doncs l'**hort** és un terreny de petita extensió destinat al cultiu de verdures, llegums i arbres fruiters. I segons la temporada que ens trobem es poden cultivar diferents plantes. Per això hi ha uns calendaris que podrem consultar abans no decidim què plantar.

A partir d'una **llavor** creix una **planta** i aquestes fan **flors** que es transformaran en un **fruit** ple de llavors.

Però moltes vegades hi creixen altres plantes que no hem plantat nosaltres les anomenem "**males herbes**". Les males herbes són plantes que creixen allà on no volem. És important mantenir el màxim de net de males herbes, ja que aquestes, competeixen per aigua, nutrients, espai i llum amb les altres plantes i per tant obtindrem menys fruits de les nostres hortalisses.

Hi ha moltes maneres de gestionar les males herbes, principalment amb encoixinats de palla, (plàstic) o pedretes reduïrem els seu creixement i seran molt més fàcils d'arrancar.

Un cop ja tenim ben crescudes les nostres plantes, esperarem a que creixin els fruits i estiguin madurs abans de collir-los. Però no sempre el que ens mengem de la planta és el fruit que veiem.

La part que ens mengem la podem trobar a diferents llocs: *(crec que hi havia un video)*

- **Sota terra:** pastanagues, raves, naps, alls, cebes, patates, moniatos
- **Sobre terra:** Aquí podriem diferenciar les que només ens mengem les **fulles** (enciam, espinacs, col, bledes, etc.). I les que ens en mengem els **fruits** (tomàquets, maduixes, albergínies, pebrots, carbassons, etc.). D'altres plantes també ens podem menjar les flors (bròquil, col-i-flor, carxofa, etc.), les llavors (pèsols, faves, etc.), la tija (api, espàrrecs)

Enmig de tot aquest món, veurem que hi viuen **animals** petits i no tant petits. Entre ells podem trobar: eriçons, ratolins, pardals, estornells, coloms, garsa, orenetes, gripaus, granotes, sargantanes, dragons, abelles, vespes, abellots, cargols, llimacs, aranyes, centpeus, escarabats, cucs de terra, erugues, marietes, formigues, marietes, pugons, saltamartins, mosques, mosquits, papallones, tisorettes, etc.

Cadascú d'ells els trobem a l'hort per un motiu. Ens ajudeu a descobrir-ho?

- Les abelles s'encarreguen de la pol·linització de les plantes. Sense elles no creixerien els fruits que ens mengem
- Les aranyes amb les seves teranyines atrapen petits insectes
- Als cargols els hi agrada molt menjar-se les fulles dels enciams que tenim plantats
- Els cucs de terra transformen la matèria orgànica en matèria fèrtil per fer créixer les plantes.
- Els pugons s'alimenten del líquid de les plantes (saba)
- Les formigues s'alimenten d'un líquid que excreten els pugons
- Les papallones xuclen el nèctar de les flors i contribueixen a la pol·linització de les plantes.

Com veieu, alguns d'aquests animals els considerarem beneficiosos pel nostre hort, i d'altres, segons la quantitat que en trobem ens podem provocar certs maldecaps.

PER SABER-NE MÉS

Diferents projectes d'horts escolars:

<https://sites.google.com/site/hortescolarecologic/>

<https://blocs.xtec.cat/hortsmarti/>

Alguns contes relacionats amb l'hort:

<https://sites.google.com/site/hortescolarecologic/l-hort-i-les-lletres/contes-de-l-hort>

<https://susanapeix.com/tens-ganes-de-llegir/tematiques/hort/>

<https://www.pinterest.es/pin/409616528603553477/>

<https://www.youtube.com/watch?v=BjYzgyDM53M>

<https://espores.org/lectures/contes-d-hortalisses/>

L'hort de l' Arlet, Focroulle, Luc

L'hort màgic de la Marta. Obiols Llopart, Anna. Cadi Edicions

EL REFRANY

Pluja d'agost, bona per els horts

ACTIVITATS

A continuació es detallen les activitats previstes a dur a terme per tractar la temàtica l'entorn de l'hort.

ACTIVITAT 1. DESCOBRIM L'ENTORN

Objecte	A través d'aquesta activitat treballarem la capacitat d'observar, manipular i descobrir semblances i diferències dels diferents elements que trobem al pati, a l'hort i al voltant de l'escola (parc, bosc, etc.).
Material	• Cistell o bossa de tela per recollir les fulles, flors i altres elements que trobem interessants. • Pots per recollir terra • Pales petites • Fulls de paper • Ceres de colors, plastilina, pintures • Cordill • Cubetes / Safates • Garbells
Desenvolupament de l'activitat	• En aquesta activitat anirem a fer una excursió pel voltant de l'escola. Buscarem diferents entorns com parcs, boscos, rius, platja, etc. el que tinguem a prop. Sortirem a observar, tocar, remenar i experimentar amb els diferents objectes que trobem. Tot passejant, anirem recollint fulles, flors i altres elements que trobem interessants i els guardarem al cistell o a la bossa amb cura per després observar-ho millor a classe. Amb l'ajuda d'una pala petita agafarem una miqueta de cada tipus de terra diferent que veiem i les posarem en pots per tal de poder comparar-les i veure les diferències de color, humitat, textura, etc. Mentre estem explorant ens podem fer diferents preguntes: - Hi ha les mateixes plantes en un entorn o en un altre dels que hem visitat? - Hem vist plantes com les que tenim a l'hort? - Hi ha més plantes o més arbres al nostre voltant? Són tots iguals? - Són més grans o més petits que nosaltres? - Hi ha flors? de quins colors? fan olor? - Quin color són els troncs del arbres? Son llisos o rugosos? - Hi ha moltes fulles per terra? - Quin color té la terra? Està humida o seca? A què fa olor? • Una vegada recollides les fulles i les flors, les observarem i les classificarem per colors, formes, mides, textures etc. D'aquesta manera descobrirem semblances i diferències, les classificarem i les relacionarem amb plantes o arbres que hem vist.

Amb les fulles que hem recollit podem fer diferents tallers:

- **Calcar fulles:** Agafarem una fulla i posarem a sobre un paper. Aguantarem bé el paper perquè no es mogui i amb ceres anirem passant per sobre. Veurem que queda tot el relleu de la fulla pintat més fort.

Amb aquest dibuix podrem observar les diferents parts de la fulla.

Recomanació: Millor posar el revers de la fulla cap amunt perquè és on hi ha els nervis i quedarà més marcat al moment de calcar-ho.

També es pot fer aquesta activitat amb plastilina. Agafarem una bola de plastilina, l'aixafarem i la deixarem ben plana. Llavors agafem una fulla, la posem sobre i apretem una mica. Retirem la fulla i ja tindrem un motlle de la fulla.

Una altre idea és pintar amb pintura el revers de la fulla i ràpidament posar-la sobre un full de paper i apretar una mica per tal de que quedi la pintura al paper.

- Elaborar petits *murals* amb les fulles seques (* veure "Com assecat flors") que hem anat trobant. A la tardor es pot fer un mural de colors amb les fulles i a la primavera amb els pètals de les flors.

- Fer un *mòbil fulles*. Amb una branca que haguem trobat, uns trossos de cordill i unes fulles podem fer un mòbil. Per això fem uns nusos als pecíols de les fulles i els lliguem a una branca. Ho podem penjar per la classe com a decoració.

- Els pots que hem agafat amb diferents tipus de terra els podem posar amb cubetes de plàstic per poder comparar-les i veure les diferències de color, textura, humitat, etc.
  - Com és cada tipus de terra? Quin color té? És humida o seca?
  - Us ha costat recollir-la? Era dura o tova?
  - Heu trobat animalons?

Amb l'ajuda d'un garbell, passarem cadascun dels diferents tipus de terra que hem trobat i observarem què passa pels forats i què queda dins del garbell.

Què hi trobem amb la terra que ha passat pels forats?

Què ens ha quedat dins del garbell? Hi ha més branquetes, fulles, animalons, etc. en alguna d'elles?

(L'activitat es pot repetir en *diferents èpoques de l'any* per fer més evidents els canvis que es produeixen.)

* "Com assecat flors"

L'HORT ESCOLAR

DOSSIER PEDAGÒGIC: L'ENTORN. QUÈ ÉS UN HORT?

Per poder mantenir les fulles en bon estat durant més temps, és convenient assecar-les.

Una de les tècniques més fàcils es premsar-les. Així aconseguireu que la fulla quedi amb textura de paper

Haureu de col·locar les fulles dins de paper vegetal o de diari i després a l'interior de dues làmines de cartró. Busqueu el llibre més gruixut i pesat que tingueu per l'escola i deixeu caure tot el pes d'aquest sobre les fulles. Al cap d'una setmana haureu de canviar el paper vegetal o de diari i repetir l'operació una setmana més.

ACTIVITAT 2. L'INSPECTOR

Objecte	A través d'aquesta activitat observarem els elements que hi ha a l'hort. Aprendre a diferenciar les plantes de l'hort de les que surten espontàniament. També observarem quina és la part de la planta que ens mengem (les fulles, les arrels, els fruits, etc.).
Material	• Fotografies de les plantes que tenim a l'hort • Fotografies de les “males herbes” • Fotografies d'altres elements que hi hagi a l'hort. Per exemple: una pedra, un tronc, un cargol, etc. • Fotografies de les hortalisses que tinguem a l'hort (mongeta, albergínia, carbassó, pastanaga, etc.) • Lupes o tubs de cartró (per fer-los servir com a binocles) • Contes o vídeos sobre l'hort, hortalisses, etc.
Desenvolupament de l'activitat	• Farem grups i a cada grup se li donaran lupes o tubs de cartró i repartirem algunes fotografies perquè vagin buscant per l'hort aquells objectes. A mesura que els vagin trobant, deixaran la fotografia al costat de l'objecte perquè els altres grups ho vegin. Mentre van trobant els objectes de les fotografies, els docents poden anar dient el nom d'allò que han trobat i fer una mica d'explicació de l'objecte. Es pot explicar què hi ha plantat i preguntar als nens si allò s'ho menjarien o no. - Quines d'aquestes plantes creieu que les hem plantat? - Com es diu el que ens mengem d'aquesta planta? - La veiem o a vegades la trobem enterrada? <i>Una de les nostres responsabilitats a l'hort serà identificar les “males herbes” i arrencar-les.</i> • Un cop a classe es pot fer un mural amb les plantes i els fruits que trobem a l'hort. • Es pot treballar una mica més la temàtica de l'hort llegint algun conte o mirant algun video. Fins i tot es poden fer unes setmanes temàtiques de cada hortalissa que tenim a l'hort <i>Aquesta activitat es realitzarà a l'època de collita.</i>

ACTIVITAT 3. BUSCANT ANIMALONS

Objecte	A través d'aquesta activitat observarem les característiques i comportaments dels animals que trobem a l'hort i aprendrem a identificar-los.
Material	• Lupes • Càmera de fotos • Fitxa amb un recull de fotos d'animals de l'hort • Targetes amb imatges de papallones i flors. • Cordill per penjar-ho. • Conte o faula (dels animals que els hi hagin cridat més l'atenció trobats a l'hort)
Desenvolupament de l'activitat	• Anirem amb els alumnes l'hort i ens dedicarem a buscar tots els éssers vius que hi trobem. Buscarem a les plantes, sota les pedres, per terra, dins el compostador i fins i tot es poden fer petits forats a terra. Haurem de caminar i parlar molt fluixet perquè els animals s'espanten i fugen! Alguns són molt ràpids i potser no es deixen fotografiar! De cada exemplar, si podem, en farem una fotografia. Si ha anat massa ràpid i no hem tingut temps de fer la fotografia, mirarem si el trobem a la fitxa i l'encerclarem. - Són grans o petits? - De quins colors són? - Tenen moltes potes? Tenen ales? - On els hem vist? - Caminen o volen? <i>Si veiem animals, avisarem als de 2n que son els responsables de plagues</i> • Joc: Les papallones i les flors Es jugarà a l'exterior, en una zona delimitada. Repartirem unes targetes amb un cordill per penjar-lo del coll amb fotografies de papallones i de flors. Les papallones hauran de perseguir a les flors per xuclar-ne el seu nèctar. Les flors intentaran que no les atrapin les papallones. Quan una papallona atrapi una flor s'intercanviaran les targetes. • A classe podem explicar algun conte o faula dels animals que els hi hagin cridat més l'atenció.

L'HORT ESCOLAR

DOSSIER PEDAGÒGIC: L'ENTORN. QUÈ ÉS UN HORT?

Medi ambient
Educació

CONSELL COMARCAL
DE L'ALT EMPORDÀ